

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Методичні рекомендації до проведення практичних занять
та організації і плануванню самостійної роботи студентів
з курсу «Університетська освіта в Україні»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ ТА ІНФОРМАТИКИ

Методичні рекомендації до проведення практичних занять
та організації і плануванню самостійної роботи студентів
з курсу «Університетська освіта в Україні»
(для студентів спеціальності 06.030502 „Економічна кібернетика”)

Укладач
А. М. Гізатулін,
к.е.н., доц.

Розглянуто на засіданні кафедри
прикладної математики і
інформатики
Протокол № 7 від 20.12.2010

Затверджено на засіданні
Навчально-видавничої ради
ДонНТУ
Протокол № __ від __.__.2011

УДК 141.7:37.011.32

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації і плануванню самостійної роботи студентів з курсу «Університетська освіта в Україні» / для студентів спеціальності 6.03050201 Економічна кібернетика / Укладач доц., к.е.н. Гізатулін А.М. – Донецьк: ДонНТУ, 2011. – 22 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації і плануванню самостійної роботи студентів з курсу «Університетська освіта в Україні» підготовлені на основі типової програми курсу і направлені на підготовку студентів до навчання в університеті відповідно до сучасних інтеграційних процесів у міжнародній освіті в контексті Болонської декларації.

Методичні рекомендації містять основний зміст практичних занять, тестові завдання, питання для самоконтролю, перелік рекомендованої літератури.

Укладач

А.М. Гізатулін,
к.е.н., доц.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	5
Основний зміст занять	10
Тестові завдання	13
Питання для самоконтролю	18
Перелік рекомендованої літератури	20

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Україна переживає докорінні зміни соціально-економічних відносин в організації життєдіяльності країни. Освітні процеси в країні мають відповідати цим змінам, сприяти трансформаційним перетворенням, адаптуватися до них. Університетська освіта є особливою, оскільки впливає на соціально-економічні процеси перетворення сьогодення і забезпечує майбуття підготовки нового покоління професіоналів, формуючи високоякісний людський та соціальний капітал. Власне, людський капітал і є основним ресурсом для забезпечення розвитку України у постіндустріальну епоху. Університетська освіта є таким осередком науки та культури, який передає знання, уміння та навички молодому поколінню, формує світогляд, культуру, мораль кожного випускника – майбутнього суспільства. Університетська освіта в сучасних умовах має пріоритетне значення, відноситься до фундаментальних основ забезпечення розвитку соціально-економічної системи України.

Проблема сталого розвитку університетської освіти у контексті Болонського процесу набуває особливої актуальності, оскільки зумовлює необхідність адаптації вітчизняної вищої освіти до загальноєвропейського освітньо-науково-культурного простору при збереженні та розвитку здобутків та пріоритетів національної системи освіти. Зважена соціальна політика відповідає основним цілям соціально-економічного і культурного розвитку суспільства: підвищення життєвого рівня, захист громадянських прав, розширення індивідуальних свобод особистості.

Сталий розвиток університетської освіти з притаманними університету особливостями, індивідуальністю майбутнього фахівця, усіх без винятку суб'єктів освітнього процесу можливий та ґрунтується на довічних цінностях, нормах справедливості, індивідуальних та особистісних відмінностях, виходить із сутності університету, його феномена, як важливішої інституції суспільства, що є підґрунтям якісного життя сучасного та наступних поколінь. При цьому завдяки власним зусиллям і не за рахунок майбутніх поколінь, а також без позбавлення їх можливості задовольняти власні потреби. Розвиток – це особливий тип змін, які пов'язані з оновленням, з виникненням нового якісного стану об'єкта, з розширенням його структурно-функціональної сутності, які впливають на якісні зміни суб'єктів освітнього процесу. Забезпечити якісну та ефективну, гармонійну професійну підготовку фахівців в університетах можна на основі реалізації її як цілісної організаційно-педагогічної університетської системи освіти.

Мета дисципліни: підготовка студентів до навчання в університеті відповідно до сучасних інтеграційних процесів у міжнародній освіті в контексті Болонської декларації.

Завдання дисципліни: сформувані у студентів систему знань щодо суті й соціального значення вищої освіти, сучасних тенденцій її розвитку; прищепити навички самостійного й ефективного навчання в університеті з

урахуванням світових освітніх тенденцій.

Предмет дисципліни: організація професійної підготовки фахівців з вищою освітою.

Студент, що успішно закінчив вивчення дисципліни “Університетська освіта в Україні”, повинен

ЗНАТИ:

- порядок організації навчального процесу в університеті;
- вимоги до змісту, обсягу та рівню освітньої та професійної підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030502 – «Економічна кібернетика»
- основні поняття і тенденції розвитку економічної науки;
- форми організації самопідготовки і самостійної роботи студентів;
- правила користування бібліотекою університету;
- форми участі у студентському самоврядуванні, науковій, спортивній, культурній діяльності студентів університету;
- права і обов’язки студента.

Студент, що брав активну участь у практичних заняттях, повинен

УМІТИ:

- орієнтуватися в питаннях організації навчального процесу в системі вищої освіти;
- визначити дисципліни циклу професійної підготовки за вибором студента;
- організувати процес самостійної навчальної роботи;
- оцінювати рівень засвоєння власних знань з визначеної дисципліни;
- користуватися фондами бібліотеки;
- визначати за власним уподобанням форми участі у студентському самоврядуванні, соціально-культурній діяльності в університеті

Самостійна робота - це планована робота студентів, яка виконується за завданням та при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі.

Згідно нової освітньої парадигми незалежно від спеціалізації і характеру роботи будь-який починаючий фахівець повинен володіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками діяльності свого профілю, досвідом творчої та дослідницької діяльності з вирішення нових проблем, досвідом соціально-оціночної діяльності. Дві останні складові освіти формуються саме в процесі самостійної роботи студентів.

Вища школа відрізняється від середньої спеціалізацією, але головним чином, методикою навчальної роботи і ступенем самостійності студентів. Викладач лише організує пізнавальну діяльність студентів. Студент сам здійснює пізнання. Самостійна робота завершує завдання усіх видів навчальної роботи. Ніякі знання, не підкріплені самостійною діяльністю, не можуть стати справжнім надбанням людини. Крім того, самостійна робота має виховне значення: вона формує самостійність не тільки як сукупність вмінь та навичок, але і як рису характеру, що грає істотну роль в структурі особистості сучасного спеціаліста вищої кваліфікації.

Самостійна робота більш ефективна, якщо вона парна або в ній беруть

участь 3 людини. Групова робота посилює фактор мотивації та взаємний інтелектуальної активності, підвищує ефективність пізнавальної діяльності студентів завдяки взаємному контролю.

Участь партнера перебудовує психологію студента. У разі індивідуальної підготовки студент суб'єктивно оцінює свою діяльність як повноцінну і завершену, але така оцінка може бути помилковою. При груповій індивідуальній роботі відбувається групова самоперевірка з подальшою корекцією викладача. Ця друга ланка самостійної навчальної діяльності забезпечує ефективність роботи в цілому. При досить високому рівні самостійної роботи студент сам може виконати індивідуальну частину роботи і демонструвати її партнеру-однокурснику.

Співвідношення часу, що відводиться на аудиторну і самостійну роботу, в усьому світі становить 1:3,5. Таке співвідношення ґрунтується на величезному дидактичному потенціалі цього виду навчальної діяльності студентів. Самостійна робота сприяє:

- поглибленню і розширенню знань;
- формуванню інтересу до пізнавальної діяльності;
- оволодінню прийомами процесу пізнання;
- розвитку пізнавальних здібностей.

Саме тому вона стає головним резервом підвищення ефективності підготовки фахівців.

У залежності від місця і часу проведення самостійної роботи студентів, характеру керівництва нею з боку викладача і способу контролю за її результатами вона підрозділяється на наступні види:

- самостійну роботу під час основних аудиторних занять (семінарів);
- самостійну роботу під контролем викладача у формі планових консультацій і заліків;
- позааудиторну самостійну роботу при підготовці студентом до практичних семінарських занять.

Самостійна робота студентів під керівництвом викладача є педагогічним забезпеченням розвитку цільової готовності до професійної самоосвіти і являє собою дидактичний засіб освітнього процесу, штучну педагогічну конструкцію організації і керування діяльністю студентів, що навчаються.

Тому структурно самостійну роботу студентів можна розділити на дві частини: ту, яка організується викладачем, і самостійну роботу, що студент організує за своїм розсудом, без безпосереднього контролю з боку викладача (підготовка до практичних занять, заліків). У цьому зв'язку підкреслимо, що керування самостійною роботою – це, насамперед, вміння оптимізувати процес сполучення цих двох частин. Психологічною умовою успішності самостійної роботи студентів є формування стійкого інтересу до обраної професії і методів оволодіння її особливостями, що залежать від наступних параметрів:

- взаємини між викладачами і студентами в освітньому процесі;
- рівень складності завдань для самостійної роботи;
- включеність студентів у формовану діяльність майбутньої професії.

Таким чином організувати самостійну роботу студентів можна в

аудиторії під час очних занять і в позааудиторний час.

Однією з важливих та ефективних форм реалізації самостійної роботи студентів, є практичні семінарські заняття. Вони сприяють закріпленню знань в процесі творчого обговорення вивчаємої тематики, оволодінню творчим підходом до теорії та застосуванню своїх знань на практиці. Саме в процесі підготовки до семінарів у студентів поступово виробляються навички самостійної роботи над теоретичними матеріалами (підручником, монографіями, журнальними публікаціями), статистичними даними; з'являється вміння самостійно аналізувати; робити висновки; усвідомити практичне значення вивчаємих проблем.

Головна мета семінарських занять - дати студентам можливість сформулювати вміння та навички використовувати теоретичні знання, контролювати рівень засвоєння знань, обговорювати творчі роботи студентів.

Відповідно до поставленої мети визначають завдання семінарських занять:

- поєднувати лекційну форму навчання з системною самостійною роботою над підручниками, посібниками, першоджерелами, їх теоретичну підготовку з практичною;
- навчити студентів творчо працювати над підручниками і посібниками, реферувати їх; готувати доповіді, виступи і повідомлення з окремих питань, виступати з ними на заняттях перед студентами групи чи курсу;
- сформувати уміння і навички розумової праці;
- пробуджувати інтерес до науково-дослідної роботи, залучати їх до досліджень, які проводить кафедра, до наукової роботи студентських гуртків і товариств;
- систематично контролювати роботу студентів і перевіряти їхні знання, уміння і навички з окремих тем і розділів програми.

Семінарське заняття виконує такі функції:

- оволодіння студентами навичками самостійного виступу з усними доповідями, обґрунтування та захист власної точки зору;
- поточний контроль результатів самостійної роботи, уміння працювати з першоджерелами, складати конспекти;
- навчання студентів правилам ведення дискусії та вміння слухати партнера;
- заохочення до наукових досліджень;
- контроль за знаннями та їх відбиття у студентському конспекті, усних відповідях студентів, а при проблемній побудові семінару - дискусії з метою знаходження правильного вирішення тієї чи іншої проблеми;
- виявлення індивідуальних труднощів у навчанні окремих студентів, виконанні деяких наукових операцій (аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування);
- виявлення особистісних відмінностей студентів, які можуть позитивно або негативно вплинути на увесь процес навчання.

Розпочинаючи підготовку до семінарського заняття необхідно, насамперед, ознайомитись з навчальною програмою курсу та планом семінарського заняття з даної теми. Це дасть змогу окреслити коло питань,

відповіді на які слід підготувати.

Потім потрібно уважно прочитати відповідний розділ підручника, а також конспект лекцій, доповнюючи його. При цьому не слід механічно завчати означення та категорії курсу. Бо читання - це не механічна робота, а творча праця. Це процес обдумування, розмишлення, оволодіння методологією економічного аналізу, методами аргументації. Це серйозна робота думки, без якої не може бути самостійної роботи взагалі.

Важливим засобом вивчення матеріалу є уважний розгляд схем, діаграм, таблиць, що містяться в підручниках, навчально-методичних посібниках.

Окрему ланку в процесі підготовки до семінарського заняття становить безпосередня підготовка виступу з того чи того питання. Варто, щоб студент привчав себе виступати не за готовим текстом, зачитуючи його, а своїми словами, користуючись лише коротким планом.

Підготовка до виступу полягає в тому, щоб до кожного питання скласти на окремій картці чи аркуші короткий план з помітками потрібних цифр, записами цитат, конкретних фактів. Такий підхід дасть змогу виробити вміння виявляти самостійність під час виступів на семінарі.

Якщо студента поставили перед необхідністю самостійно розв'язувати завдання, це значно активізує потенції його психічної діяльності, сприяє розвитку та становленню позитивних якостей.

Кожен навчальний матеріал опрацювати в такий спосіб:

- а) прочитати його в динаміці, щоб зрозуміти загальну сутність;
- б) вдруге прочитати навчальний матеріал, осмислюючи кожне слово і речення;
- в) за третім разом виокремити основні поняття, сутність явищ і процесів, їх структуру і зміст, а також зв'язки між ними;
- г) записати все це в конспект;
- д) установити зв'язок із попереднім навчальним матеріалом;
- е) самостійно відповісти на всі контрольні питання з цієї теми.

Для більш глибокого та детального вивчення окремих питань чи проблем необхідно заздалегідь проконсультуватися з викладачем, який порекомендує не лише перелік додаткової літератури, але й напрямок чи план доповіді, необхідні технічні засоби.

Саме на консультації викладач може більш детально дати аналіз існуючих теорій чи точок зору з даної проблеми, пояснити окремі питання, які залишились незрозумілими в ході підготовки до семінару.

Подібні консультації сприяють підвищенню підготовки студентів до практичних занять, роблять більш проблемними та цікавими виступ студентів, активізують творчі дискусії при обговоренні актуальних питань вивчаємої теми.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ЗАНЯТЬ

ЗАНЯТТЯ № 1

Тема. Система вищої освіти в Україні.

Основні питання. Основні витоки та періоди становлення освіти в Україні та світі. Соціально-історичні характеристики розвитку вищої освіти в Україні. Основні тенденції розвитку вищої школи в Україні на початку третього тисячоліття. Нормативно-законодавча база освіти в Україні. Структура освіти України. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні освіти. Мета та завдання вищої освіти. Принципи вищої освіти в Україні.

Література [1; 2; 4–9; 11; 14–20; 23–25; 28–30; 33–38; 42].

ЗАНЯТТЯ № 2

Тема. Вищі навчальні заклади України.

Основні питання. Види вищих навчальних закладів. Принципи діяльності вищих навчальних закладів. Основні напрями та форми діяльності вищих навчальних закладів: освітня, підготовка та атестація наукових та науково-педагогічних кадрів, науково-дослідна, післядипломна освіта, культурно-освітня, методична, видавнича, фінансово-господарська, виробничо-комерційна, підготовка іноземних студентів та здійснення зовнішніх зв'язків. Головні завдання вищого навчального закладу. ДонНТУ - вищий навчальний заклад IV рівня акредитації.

Література [1; 2; 4–9; 11; 14–20; 23–25; 28–30; 33–38; 42].

ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. Реформування вищої освіти України згідно з вимогами Болонського процесу.

Основні питання. Євроінтеграція як соціально-економічний процес. Чинники євроінтеграції вищої освіти. Хронологія подій Болонського процесу. Залучення європейських держав до Болонського процесу. Основні документи Болонського процесу. Відмінність та подібність систем вищої освіти України і Європейських держав. Стратегічні завдання реформування вищої освіти України. Пріоритетні напрями реформування вищої школи. Основні шляхи проведення реформ у системі вищої освіти України. Інтеграція освіти і науки України в європейське інформаційне та освітнє поле. Співробітництво України з європейськими країнами.

Література [1; 2; 4–9; 11; 14–20; 23–25; 28–30; 33–38; 42].

ЗАНЯТТЯ № 4

Тема. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою.

Основні питання. Зміст вищої освіти в Україні. Державний стандарт освіти як основний документ, що визначає сукупність норм для певного

освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів. Складові державного стандарту освіти: освітня (освітньо-кваліфікаційна) характеристика; нормативна частина змісту освіти; тести. Нормативні та вибіркові навчальні дисципліни, порядок їх запровадження. Система планування у вищому навчальному закладі. Інновації у вищій школі України та шляхи реформування традиційної системи навчання. Основні напрями та принципи структурування навчальних курсів: професіоналізація змісту навчання, виокремлення основних компонентів у змісті навчання, упровадження модульної системи та проблемно-тематичного підходу і використання інваріанта структурної моделі науки.

Література [1; 2; 4–9; 11; 14–20; 23–25; 28–30; 33–38; 42].

ЗАНЯТТЯ № 5

Тема. Сутність навчання у вищій школі.

Основні питання. Процес навчання як система. Рушійні сили та логіка навчального процесу. Етапи процесу навчання. Характеристика типів навчання. Основні методологічні засади та чинники інтенсифікації процесу навчання. Нормативно-правова база організації навчального процесу. Закони, закономірності та принципи навчання у вищій школі. Загальні та конкретні закономірності навчального процесу у вищій школі. Принципи дидактики вищої школи: науковості, системності, послідовності, свідомості навчання, активності, самостійності, наочності, ґрунтовності, практичної спрямованості та єдності освітніх, розвивальних та виховних функцій освіти.

Література [1; 2; 4; 5; 7–13; 15; 16; 18; 21; 22; 25–27; 29–34; 37–46].

ЗАНЯТТЯ № 6

Тема. Форми, види і методи навчання та контролю у вищій школі.

Основні питання. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Форми навчання у вищому навчальному закладі: денна, вечірня, заочна, дистанційна, екстернатна. Основні форми організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Види навчальних занять: лекції, лабораторні, практичні, семінарські та індивідуальні заняття, консультації. Індивідуальні завдання. Комплексні форми організації навчального процесу. Самостійна робота студентів. Мета, завдання та види практичної підготовки студентів. Безперервність та послідовність видів практики. Система організації науково-дослідної роботи студентів. Контроль як система перевірки результатів навчання і виховання студентів. Умови для ефективного функціонування системи контролю знань та вмінь студентів. Функції контролю. Особливості видів контролю та їх залежність від мети, змісту, методів та характеру навчання. Державна атестація: складові, зміст програми, організація та проведення.

Література [1; 2; 4; 5; 7–13; 15; 16; 18; 21; 22; 25–27; 29–34; 37–46].

ЗАНЯТТЯ № 7

Тема. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Основні питання. Основні заходи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) у вищих навчальних закладах України. Кредитно-модульна система як модель організації навчального процесу. Заліковий кредит. Модуль та змістовий модуль як система поєднаних навчальних елементів. Основні компоненти КМСОНП: інформаційний пакет; договір про навчання; академічна довідка. Індивідуальний навчальний план студента. Контроль успішності студента та шкала оцінювання навчальних досягнень студента при КМСОНП. Форми організації навчання в умовах КМСОНП. Організаційно-методичне забезпечення КМСОНП. Нормування навчального навантаження студента. Особливості переведення, відрахування, поновлення студентів та переривання їх навчання. Стипендіальне забезпечення студентів.

Література [1; 2; 4; 5; 7–13; 15; 16; 18; 21; 22; 25–27; 29–34; 37–46].

ЗАНЯТТЯ № 8

Тема. Самоменеджмент навчання студентів у вищій школі. Студент як учасник навчально-виховного процесу.

Основи мотивації навчання. Сутність, зміст і структура мотивів навчання. Сучасні теорії мотивації та їх застосування у процесі навчання. Адаптація до навчання студентів-початківців. Методи підвищення ефективності мотивації. Постановка та вибір цілей навчання. Планування навчання та встановлення пріоритетності. Сутність і зміст раціонального навчання. Формування і ефективне використання інформації в навчальній діяльності. Використання персонального комп'ютера в навчальній діяльності. Робота студента в бібліотеці. Бібліотека та правила користування її фондами. Права та обов'язки студентів. Психологічні особливості студентського віку. Типологія студентів. Становлення і розвиток студентського колективу: академічної групи, курсу, факультету, вищого навчального закладу. Навчальний час студента. Облікові одиниці навчального часу студента: академічна година, навчальний день, навчальний тиждень, навчальний семестр, навчальний курс і навчальний рік. Нормативні вимоги до них. Розклад навчальних занять. Порядок відвідування студентами занять. Планування і облік навчального часу студента. Соціально-культурна інфраструктура університету. Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи. Гігієна праці студента. Робоче місце студента основні сучасні вимоги ергономіки. Правила і норми охорони праці, безпеки життєдіяльності та поведінки студента у вищому навчальному закладі.

Література [1; 2; 4; 5; 7–13; 15; 16; 18; 21; 22; 25–27; 29–34; 37–46].

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Навчальна програма — державний документ, який визначає:

- а) перелік навчальних предметів;
- б) розподіл дисциплін за роками навчання;
- в) тривалість семестру;
- г) зміст кожного предмета.

2. Обліковими одиницями навчального часу студента є такі:

- а) чверть;
- б) навчальний рік;
- в) кредит;
- г) академічна година.

3. Під змістом освіти розуміють:

- а) світогляд;
- б) відомості;
- в) систему знань, умінь, навичок;
- г) систему потреб суспільства.

4. Зміст освіти визначається такими документами:

- а) Конституцією України;
- б) нормативними актами;
- в) підручниками;
- г) художньою літературою.

5. Контроль навчання означає:

- а) перевірку;
- б) оцінку;
- в) прогнозування;
- г) пошук.

6. Існують такі види контролю:

- а) поточний;
- б) модульний;
- в) суміжний;
- г) підсумковий.

7. Використовують такі методи контролю:

- а) тестування;
- б) опитування;
- в) спостереження;
- г) уявлення.

8. Бакалавр — це:

- а) освітньо-кваліфікаційний рівень;
- б) освітній рівень;
- в) професійний рівень;
- г) акредитаційний рівень.

9. Підготовкою магістрів займаються вищі навчальні заклади такого рівня акредитації:

- а) I;
- б) II;
- в) III;
- г) IV.

10. Основні види навчальних занять у вищих навчальних закладах такі:

- а) лекція;
- б) семінарське заняття;
- в) прогулянка;
- г) практичне заняття.

11. Навчальний процес у вищих навчальних закладах здійснюється в таких формах:

- а) самостійна робота;
- б) практична підготовка;
- в) навчальна робота;
- г) теоретична підготовка.

12. До індивідуальних завдань з окремих дисциплін належать:

- а) реферати;
- б) курсові роботи;
- в) дипломні роботи;
- г) тести.

13. Зміст самостійної роботи студента визначається:

- а) навчальною програмою дисципліни;
- б) методичними матеріалами та вказівками;
- в) завданням викладача;
- г) власним бажанням студента.

14. Перед іспитом проводиться:

- а) лабораторна робота;
- б) бесіда;
- в) консультація;
- г) опитування.

15. В Україні існують такі освітньо-кваліфікаційні рівні:

- а) молодший спеціаліст;
- б) ліценціат;
- в) бакалавр;
- г) спеціаліст.

16. Існують такі види практики:

- а) навчальна;
- б) переддипломна;
- в) виробнича;
- г) технічна.

17. Існують такі форми навчання у вищій школі:

- а) денна;
- б) дистанційна;
- в) ранкова;
- г) заочна.

18. До системи вищої освіти України належать:

- а) інститути;
- б) університети;
- в) академії;
- г) професійно-технічні училища.

19. Рівнів акредитації вищих навчальних закладів України існує:

- а) п'ять;
- б) три;
- в) сім;
- г) чотири.

20. Навчальні дисципліни бувають:

- а) нормативними;
- б) вибірковими;
- в) змішаними;
- г) альтернативними.

21. Для кожної навчальної дисципліни розробляють:

- а) навчальну програму;
- б) освітньо-кваліфікаційну характеристику;
- в) робочу програму;
- г) індивідуальну програму.

22. Присвоєння кваліфікації бакалавра здійснює така державна комісія:

- а) атестаційна;
- б) кваліфікаційна;
- в) відбіркова;
- г) екзаменаційна.

23. Складання державних іспитів та захист дипломних робіт проводяться за обов'язкової присутності:

- а) членів комісії;
- б) ректора;
- в) екзаменатора;
- г) голови комісії.

24. Вільне відвідування лекційних занять допускається для студентів курсу:

- а) IV;
- б) II;
- в) III;
- г) I.

25. До форм здобуття певного рівня освіти без відриву від виробництва належить:

- а) денна;
- б) вечірня;
- в) дистанційна;
- г) заочна.

26. До науково-методичного забезпечення навчального процесу належать:

- а) навчальні плани;
- б) програми практик;

- в) підручники;
- г) програми та сценарії виховних закладів.

27. Диплом — це документ, який офіційно підтверджує:

- а) акредитацію;
- б) кваліфікацію;
- в) ліцензування;
- г) атестацію.

28. Болонську декларацію підписано:

- а) у 2001 р.;
- б) у 1988 р.;
- в) у 2003 р.;
- г) у 1999 р.

29. Міжнародним документом про взаємне визнання кваліфікацій є такий:

- а) Сорбоннська декларація;
- б) Лісабонська конвенція;
- в) Велика Хартія Університетів;
- г) Празьке комюніке.

30. Механізмами досягнення інтеграції систем вищої освіти Європи є такі:

- а) прийняття двоциклової системи;
- б) заснування системи кредитів;
- в) сприяння мобільності на ринку праці та освітніх послуг;
- г) спрощення процедури визнання кваліфікацій.

31. Європейська кредитно-трансферна система — це:

- а) кредитна система, яка базується на обліку виконаної студентом навчальної роботи;
- б) система навчальних дисциплін, які вивчає студент;
- в) форма навчання;
- г) вид навчальної роботи.

32. Заліковий кредит — це одиниця:

- а) якості навчання;
- б) навчального навантаження;
- в) професійної підготовки;
- г) практичної підготовки.

33. Інформаційний пакет містить таку інформацію:

- а) про студента;
- б) про вищий навчальний заклад;
- в) про професійне співтовариство;
- г) про вакансії.

34. Кредитно-модульна система — це:

- а) модель організації навчального процесу;
- б) система вимірювання обсягу навчального навантаження;
- в) форма навчання;
- г) форма навчального процесу.

35. Модуль — це:

- а) задокументована завершена частина освітньо-професійної програми;

- б) сегмент курсу навчання;
- в) змістовне наповнення кредиту;
- г) логічно завершена, системно впорядкована частина теоретичних знань і практичних умінь з певної навчальної дисципліни.

36. Рейтинг студента визначається так:

- а) за середнім арифметичним рейтингових показників з усіх навчальних дисциплін;
- б) за кількістю пропущених занять;
- в) за оцінками однокурсників;
- г) за сумою оцінок з усіх навчальних дисциплін.

37. Професор — це:

- а) вчене звання;
- б) науковий ступінь;
- в) кваліфікація;
- г) рівень освіти.

38. Формальна освіта передбачає:

- а) встановлену освітньо-професійну програму;
- б) термін навчання;
- в) державну атестацію;
- г) отримання відповідного документу про освіту.

39. Бакалавр — це:

- а) повна вища освіта;
- б) неповна вища освіта;
- в) середня вища освіта;
- г) базова вища освіта.

40. Галузеві стандарти вищої освіти містять:

- а) освітньо-кваліфікаційну характеристику;
- б) освітньо-професійну програму;
- в) засоби діагностики якості вищої освіти;
- г) робочі навчальні програми.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Як забезпечується право громадян України на вищу освіту?
2. Структура вищої освіти в Україні.
3. Які освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти запроваджені в Україні?
4. Структура, мета та функціональні особливості післядипломної освіти в Україні.
5. Нормативно-законодавча база визначення змісту навчання у вищому навчальному закладі.
6. Основні підходи та принципи у визначенні змісту вищої освіти.
7. Типи вищих навчальних закладів в Україні.
8. Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП) — вищий навчальний заклад IV рівня акредитації.
9. Особливості системи організації навчально-виховного процесу в

різних типах вищих навчальних закладів України.

10. Основні витoki та періоди становлення освіти в Україні.
11. Що включає система стандартів вищої освіти в Україні?
12. Що визначає освітньо-кваліфікаційна характеристика випускників вищих навчальних закладів?
13. Основні завдання процесу навчання.
14. Компоненти навчального процесу у вищій школі.
15. Основні принципи, на яких базується навчальний процес у вищій школі.
16. Складові змісту освіти: нормативна і вибіркова.
17. Освітньо-професійна програма підготовки студентів у вищій школі.
18. Мотивація навчання в сучасних соціально-економічних умовах.
19. Загальні та конкретні закономірності навчального процесу у вищій школі.
20. Особливості єдності процесів навчання та виховання студентів.
21. Особливості навчального процесу за денною формою навчання.
22. Особливості навчального процесу за вечірньою формою навчання.
23. Особливості навчального процесу за заочною формою навчання.
24. Особливості навчального процесу за дистанційною формою навчання.
25. Особливості навчального процесу за екстернатною формою навчання.
26. Самостійна робота студентів.
27. Види навчальних занять у вищих навчальних закладах.
28. Документи про вищу освіту в Україні.
29. Практична підготовка студентів.
30. Післядипломна освіта в Україні.
31. Умови для безперервності та наступності в освіті України.
32. Поточний контроль.
33. Семестровий контроль.
34. Навчальний час студентів.
35. Сучасні вимоги до визначення навчального часу студентів.
36. Нормативний термін навчання в системі вищої освіти України.
37. Напрямок, спеціальність та спеціалізація підготовки фахівця.
38. Навчальний процес у вищих навчальних закладах.
39. Кредитно-модульна система підготовки фахівців.
40. Основні форми державної атестації.
41. Індивідуальний навчальний план студента: структура і порядок складання.
42. Мова (мови) навчання у вищих навчальних закладах України.
43. Індивідуальні завдання.
44. Практичні та лабораторні заняття.
45. Види практичної підготовки студентів.
46. Консультація.
47. Семінарське заняття.
48. Державна екзаменаційна комісія.

49. Дипломна робота.
50. Курсова робота.
51. Характеристика основних видів навчальних занять у закладах вищої освіти.
52. Кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП).
53. Як здійснюється контроль успішності студентів?
54. Складові оцінювання навчальних досягнень студентів при КМСОНП.
55. Основні форми державної атестації у вищій школі.
56. Учасники навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.
57. Облікові одиниці навчального часу студентів.
58. Сучасні вимоги до визначення навчального часу студентів.
59. Культура та гігієна праці студентів у вищій школі.
60. Яку сукупність дій і прийомів включає самоменеджмент студента?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України “Про вищу освіту” від 17 січня 2002 р. № 2984-III // Офіц. вісн. України. — 2002. — № 8. — С. 1–43 [Ст. 68].
2. Методичні рекомендації щодо забезпечення навчального процесу: Зб. док. — К.: МАУП, 2006. — 116 с.
3. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 р. № 1074 // Освіта України: Нормат.-правові док. — К.: Міленіум, 2001. — С. 429–446.
4. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65 // Освіта України: Нормат.-правові док. — К.: Міленіум, 2001. — С. 375–381.
5. Тичасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців: Завт. наказом М-ва освіти і науки України від 23 січня 2004 р. № 48 // Ін фор. вісн. — 2004. — № 13. — С. 12–15.
6. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні. Історія. Теорія: Підручник. — К.: Либідь, 1998. — 560 с.
7. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін)/ Упоряд.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук та ін. — Тернопіль: Екон. думка, 2003. — 60 с.
8. Болонський процес: Нормат.-правові док. / Уклад.: З. І. Тимошенко, І. Г. Оніщенко, А. М. Грехов, Ю. І. Палеха. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. — 102 с.
9. Болонський процес: Модель структури додатка до диплома / Уклад.: З. І. Тимошенко, О. І. Казаченко, А. М. Грехров та ін. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. — 74 с.
10. Вознюк Т. Г. Менеджмент навчально-виховного процесу. - К.: Здоров'я, 2002. - 128 с.
11. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя. — Тернопіль: Навч. кн. — Богдан, 2004. — 384 с.
12. Гончаренко С. Український педагогічний словник. — К.: Либідь, 1997. — 376 с.
13. Головатий Н. Ф. Учись учиться. — К.: МАУП, 2000.
14. Головатий М. Ф. Європейська й українська освіта — де точки єднання? // Персонал. — 2004. — № 3.
15. Гура О. І. Педагогіка вищої освіти: вступ до спеціальності: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 224 с.
16. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі: Довідник для прац. вищ. навч. закл. — К.: УАЗТ, 2003. — 410 с.
17. Збірник нормативних актів України щодо організації заочного

навчання у вищих навчальних закладах України. — К., 2002.

18. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. — К.: Знання, 2005. — 486 с.

19. Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / За заг. ред. О. Г. Мороза. — К.: МАУП, 1994. — 196 с.

20. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: Навч. посіб. — К.: Знання, 2003. — 450 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

21. Мартиненко С. М., Хоружа Л. Л. Загальна педагогіка: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2002. — 176 с.

22. Мороз І. В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу (Довідник для студ.). — К.: Освіта України, 2005. — 90 с.

23. Нормативно-правові документи з питань вищої освіти / За ред. Я. Я. Болубаша. — 2004. — 304 с.

24. Освіта в Україні / Упор. Є. К. Пашутинський; За ред. О. А. Кривенка. — К.: Атіка; КНТ, 2004. — 492 с.

25. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.) / М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук та ін.; За ред. В. Г. Кременя. — К.; Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. — 147 с.

26. Педагогический энциклопедический словарь / Под ред. Б. М. Бим-Бад. — М.: БРЭ, 2003. — 528 с.

27. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: Знання, 2005. — 400 с.

28. Товажнянський Л. Л., Сокол Є. І., Клименко Б. В. Болонський процес: цикли, ступені, кредити: Моногр. — Х.: Вид-во НТУ “ХПІ”, 2004. — 144 с.

29. Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посіб. — 2-ге вид., випр. і допов. — К.: Академія, 2005. — 560 с.

30. Щербань П. М. Прикладна педагогіка: Навч.-метод. посіб. - К.: Вища шк., 2002. - 216 с.

31. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посіб. — К.: Либідь, 2002. — 560 с.

Додаткова

32. Алексєєва О. В. Формування громадянської позиції сучасної молоді // Педагогіка і психологія. — 2006. — № 3.

33. Андрущенко В. Модернізація вищої освіти України в контексті Болонського процесу // Болонський процес в дії. — К., 2005. — С. 5–11.

34. Бабкіна О. Проблеми підвищення якості вищої освіти в Україні у контексті болонських реформ // Освіта і управління. — 2006. — Т. 9. — № 1. — С. 91–94.

35. Бондарчук Ю., Чуйко Г., Чуйко Н. Удосконалення форм і методів навчання відповідно до вимог Болонського процесу // Вища шк. — 2005. — № 2. — С. 35–41.

36. Бунда В. В., Ващук Ф. Г. Реформування мережі вищих освітніх навчальних закладів України в контексті Болонського процесу // Проблеми адаптації вищої освіти в Україні до європейських стандартів і принципів Болонського процесу. — Ужгород, 2004. — С. 8–12.

37. Головатий М. Організаційно-методичні засади інтеграції національної системи освіти України в європейську систему освіти відповідно до Болонського процесу // Освіта і управління. — 2005. — Т. 8. — № 3–4. — С. 157–160.

38. Гурч Л. Деякі аспекти впровадження європейської системи ECTS у вищу освіту України // Персонал. — 2004. — № 12. — С. 68–73.

39. Зайцев М. О. Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу як чинник реформування освіти в контексті Болонського процесу: проблеми та прогнози // Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти. — К., 2004. — С. 135–137.

40. Зиновьев С. Научная организация учебного процесса // Alma mater. — 2005. — № 9. — С. 49–54.

41. Калошин В. Ф., Безносюк О. О., Лемешко Ю. П. Вплив емоцій на ефективність навчального процесу: (теорія та практика) // Практична психологія та соціальна робота. — 2006. — № 1. — С. 70–74.

42. Козлакова Г. Інформатизація навчального процесу — передумова інтеграції до європейського освітнього простору // Болонський процес в дії. — К., 2005. — С. 37–42.

43. Ніколаєвська А. Викладання очима студента: досвід організації та проведення моніторингу // Вища освіта України. — 2005. — № 1. — С. 26–28.

44. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання. — Харків, 2002.

45. Мельник Н. І. Освітні можливості Інтернет: Зб. наук. праць // Вісник ХДАК. — 2001. — Вип. 8. — С. 116–120.

46. Рейс Ф. Секрети успішного навчання: Практичні поради для студентів. — Л.: Свічадо, 2006. — 256 с.